

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej . . . K 240—
na pol leta . . . 120—
na četrt leta . . . 60—
na en mesec . . . 20—
Za inozemstvo celoletno K 480—
Sobotna izdaja:
Za celo leto . . . K 40—
na inozemstvo . . . 55—

SLOVENE

Inserti:
Enostopna poltirnica (59 mm
širina in 3 mm visoka ali nje
preostaj)
za enkrat . . . po K 6—
poslana št. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglaš 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 6. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnine in št. 349 za oglaš,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-her. 7563.

Krsta Cicvarić: O biro- kraciji.

Dne 3. junija je prinesel »Beogradski Dnevnik« uvodnik pod naslovom »Monsieur Lebureau«, ki zasluži vso našo pozornost. V njem opisuje Cicvarić razmere med uradništvom zlasti na višjih mestih in upravne šikane in »idiotizme« n. pr. pri carini in izdajanju potnih listov. Država ima vedno milijonske dobave. Toda solidne tvrdke dobe težko kako večjo dobavo, ker je dostikrat rok pri razpisu tako kratak, da se vidi, da je itak odločeno, kdo jo bo dobil. Kdor hoče dobiti kako večjo dobavo, mora dati provizijo dotičnemu uradniku, ki je pri tem merogajen. Gospodarske in politične nadloge, pod katerimi trpimo, so posledice »idiotizma« in »brezvestnosti« naše birokracije. Cicvarić je radi tega precej pesimističen, da pravi: »Brezprimerna korupcija, ki vlada v naši zemlji in ki bo nekega dne privedla do katastrofe, je delo naše birokracije.«

Članek se konča dobesedno tako-le: »Ostavimo neka ide onako još koju godinu, pa ako ne doživimo ono, što je doživela Rusija, neka nisam onaj koji sam! Cicvarić.«

Odgovornost za točnost Cicvarićevih obdolžitev moramo seveda prepustiti pisatelju samemu. Toda da je v naši državni upravi marsikaj nezdravega, to je brez dvoma. O tem pišejo vsi listi ne samo opozicijskih strank, ampak to je splošno priznana naša bolezen. Hvale vredno je, da Cicvarić ni ostal samo pri negaciji, ampak da je v pravilnem uvidevanju, da je za našo državo vzgoja dobrega uradništva problem vseh problemov, otvoril v svojem listu javno anketo, kako naj se reši pri nas pereče uradniško vprašanje. Tudi naš list hoče temu vprašanju posvetiti svojo pozornost. Povod nam je dal zlasti zgoraj omenjeni Cicvarićev uvodnik. Že vnaprej pa konstatiramo, da tu ne mislimo na naše slovensko uradništvo, o katerem moramo reči, da vrši v celoti svojo nalogo vestno in da je uprava v Sloveniji splošno znana kot dobra. Slovenski uradnik po našem skromnem mnenju ne zaostaja za uradnikom nobenega naroda bivše monarhije; kajti on izhaja po večini iz našega poštenega in delavnega kmetkega ljudstva in ima za seboj trdo šolo. Lahko rečemo, da je boj za avtonomijo nehoti — zaupnica slovenskemu uradništvu.

Cicvarić govori, kakor že omenjeno, o »idiotizmu« in »brezvestnosti« birokracije. »Idiotizem« bo bržkone posledica pomanjkljive strokovne izobrazbe. To je po našem mnenju manjša rana, ki jo bo uspešno lečila šola. Tudi je brez dvoma, da »črna smrt«, ki je prišla med revolucijo nad rusko inteligenco, ni posledica intelektualnih, umskih defektov, ampak moralnih defektov. Uradnik, ki se zaveda svojih dolžnosti, da vrši po najboljših močeh svojo službo, se bo polagoma izšolal v svoji stroki tudi pri pomanjkljivi izobrazbi in recipno manjši nadarjenosti.

Veliko nevarnejša je druga rana: pomanjkanje morale. V čem se javlja nemožnost birokracije? Po Cicvariću v podkupljivosti in nemarnosti. Če vzamemo katekizem, imamo torej pred seboj naglavna greha lakomnosti in lenobe.

Po vseh šolskih čitankah dobite stavek, da sta lakomnost in razkošnost upropastila rimsko državo. Glede pridobivanja denarja je belgrajsko ozračje precej nezdravo. Zahtevanje pretiranih cen je na dnevnem redu: pri stanovanjih, po hotelih zlasti za sobe, pri obrtnikih, sploh skoro povsod. Uradnik vidi, da po svojih dohodkih zaostaja za večino kvalificiranih delavcev. Udobnost življenja je v Belgradu precej razvita, družabnost stavi na človeka precejšnje zahteve, sijajne damske toalete so nekaj čisto vsakdanjega, kar se vidi povsod. Tudi vplivajo na moralno uradništva neugodno morebiti sijajni dohodki belgrajskih trgovcev. »Lani je slepar starino še prodajal, nosil škafje... letos kupi si graščino.« Vendar bi se po odločno motil, kdor bi mislil, da se da

uradniško vprašanje kratkoma rešiti z regulacijo plač. Kajti če bi bila podkupljivost s a m o posledica slabih plač, potem bi bila najbolj razvita pri najnižjem uradništvu ali pa n. pr. v Nemški Avstriji, ktere uradništvo stavi Cicvarić našemu za zgled. Tudi je bilo n. pr. uradništvo v Sloveniji slabše plačano nego v Srbiji, a je bilo vendar le malo pritožb slišati proti njemu glede podkupljivosti.

Gotovo je, da mora država uradništvo plačati tako, da lahko živi razmeram v dotičnem kraju primerno. Gotovo je tudi, da znaša pri nekaterih kategorijah uradništva sedanja plača komaj desetkrat toliko papirnatih kron, kakor pred vojno srebrnih, dasi pomeni krona visoko računano 5 h. Jasno je tudi, da so si mnogi prosti poklici uredili svoj zaslužek tako, da računajo s krono kot s krajcarjem ali vinarjem. A kar hočemo naglasiti mi, je to, da poštenost in vestnost nista samo posledica plače, ker se moralne vrednote sploh ne morejo kupiti za denar, ampak sta posledica moralne moči in socialne vzgoje posameznega uradnika.

Do tukaj upamo, da se Cicvarić strinja z nami. Odslej bodo pa šla bržkone naša pota narazen. Prišli smo namreč do jedra našega vprašanja: kako moramo vzgajati naše bodoče uradnike, da bodo moralno močni in da se bodo z uspehom ustavljali napadom lakomnosti, nemarnosti in brezvestnosti v službi in da bodo imeli v sebi ono požitovovalnost, ki je uradniku dostikrat treba, ako se zaveda svoje dolžnosti, da zavisi od njegovega dela ugled državne oblasti doma in zunaj in zaupanje ljudstva v poštenost uprave?

Tu moramo povedati brez vseh ovinikov, da je tudi za inteligenco vir moralne moči verska vzgoja. Nikakor ne trdimo, da je morebiti vsak uradnik, ki ne hodi v cerkev, slab človek. Tudi med temi inteligenti jih je mnogo, ki iščejo resnice, in vsako resno znanstveno delo vpliva zelo

ugodno na razvoj značaja. Poleg tega delujejo pri vsakem našem uradniku še vplivi iz verne mladosti in oziri na okolico; splošno moramo reči, da med Slovenci divja brezobzirna gonja za denarjem gotovo ni bolj razvita nego med drugimi narodi. Naš človek hoče svojo plačo zaslužiti.

Srbi bodo baš to naše naglašanje pomena verske vzgoje težko razumeli, ker med srbskim izobraženstvom splošno prevladuje mnenje, da je religija nerodovita zemlja, iz katere ne bo nikdar več ničesar dobrega vzkliklo. Baš ta temeljna razlika v pojmovanju vere (ki ni konfesionalnega značaja) in iz nje izvirajoče pojmovanje življenja je po našem mnenju glavni vir notranjega nesporazuma zlasti med Srbi in Hrvati. To sta dva »mentaliteta«.

Poleg verske vzgoje je pa potrebna tudi socialna vzgoja. Čim preje si izbije naš dijak iz glave misel, da bo enkrat spadal k »gospodi«, tem bolje zanj. Bolj nego kdaj poprej se mora danes bodoči inteligent zavedati, da spada med delavce in da je delo njegov ponos.

Ni ga bilo med Slovenci, ki bi bil imel na dijaštvo tak vpliv kakor Krek. V kateri smeri je skušal voditi mladino? Nikdar jim ni govoril o kaki uradniški karjeri, ampak skušal je v dijakih postaviti v središče njihovega mišljenja nekaj delavski ponos in to-le misel: česa naj se vsega učim, da bom v sedanjih konkretnih razmerah kar največ in najspešneje mogel delati za svoj narod? Fant, bodi pravi duševni delavec! Ne bodi gizdalin ne ti in ne tvoja žena!

Morebiti bo Kosta Cicvarić prešel preko našega mnenja s tisto lahkoto na dnevni red, s katero preide še marsikdo ne samo v Belgradu na dnevni red preko vsega, kar mu malo diši po »klerikalizmu«. Po našem mnenju je pa to najzanesljivejša pot h konsolidaciji naše države, pot, ki bo sigurno varovala naše uradništvo ude ruskega uradništva.

Pred otvoritvijo parlamenta v Rimu.

Rim, 4. junija.

Vlada se je obrnila na krščansko ljudsko stranko, oziroma na njenega voditelja Don Sturzo, bi li ljudska stranka bila pripravljena vlado podpirati. Don Sturzo je izjavil, da partito popolare vstopi v vlado pod sledečimi pogoji: 1. Popolna koalicijska svoboda delavstva; 2. juridično priznanje strokovnih organizacij oz. posebno delavsko pravo; 3. avtonomija občin in pokrajin; 4. svoboda pouka; 5. odprava vsakršnega nadzorstva države nad Cerkvijo in abolicija ministrstva za bogočastje; 6. odprava državnih monopolov.

Vlada se še ni mogla odločiti, ali sprejme te zahteve, ki so zelo kislo jabolko za liberalce. Giolitti se je za enkrat odločil, da poizkusi preje s socialisti. Zato je prestolni govor za otvoritev parlamenta že sestavil

in bo v njem socialiste jasno in nedvoumno pozval, naj sodelujejo pri vladi. Misli jih pridobiti z nekakšnim načrtom socializacije nekaterih podjetij, ki so bila dozdaj v rokah erarja. Upati pa ni, da socialistično stranko s tem pridobi, ker bi le-ta v takem slučaju morala računati z novim razkolom v svojih vrstah.

Popolari skoraj vsi žele sodelovanja s socialisti, tako da bi bili liberalci od vlade izključeni, dočim »Osservatore Romano« želi kooperacije z zmernimi liberalci-konstitucionalci, ker bi se tako dala z lahkoto doseči svoboda pouka za katoličane in abolicija še raznih kulturnobojnih določb.

Socialisti, komunisti in republikanci bodo pri otvoritvi parlamenta demonstrirali proti monarhiji s tem, da ne bodo poslušali prestolnega govora.

Vprašanje baroške luke.

Glede pristanišča Baroš je Jugoslavi, ja, kakor je videti, popustila. Kakor navadno izvemo o tem iz italijanskih listov, dočim naša vlada čaka, preden jo bo kdo interpeliral. Če smemo verjeti listu »Corriere della Sera«, je italijansko-jugoslovanska komisija svoje razmejevalno delo končala. Od Peči, 9 kilometrov vzhodno od Trbiža do križišča Kastav—Reka—Sv. Matija je meja med Jugoslavijo in Italijo natančno določena. Edina sporna točka je bila mala luka Baroš, jugovzhodno od Reke, ki more sprejeti 8 parnikov v polnem delu. Rapalska pogodba je luko Baroš, vsaj kar se tiče njene vzhodnega dela, prisodila Jugoslaviji, vendar pa je treba priznati, da je Baroš tako organično zvezan z Reko, da je bilo treba posebnega sporazuma glede točke, tembolj ker rapalska pogodba čisto nedoločno govori o reki »Fiumara« kot meji med Jugoslavijo in pa reško državo. Fiumara pa luko pusti reški državi, njeno vzh. obrežje pa Jugoslaviji, vsled česar se ustvarja čisto absurdna situacija, ki se da pojasniti le potom zemljevida. Gospodje, ki so rapalsko pogodbo sestavljali, so pač imeli

premalo časa, da se s tem vprašanjem temeljito pečajo. Če bi bili gg. Vesnić, Trumbić in Stojanović poskrbeli, da se v pogodbi luka v celoti s svojim obrežjem vred prisodi Jugoslaviji, bi Italija zdaj ne imela poviš, da to vprašanje na novo spravi na površje in zahteva revizijo, ki je spričo nejasnosti pogodbe naravna.

Kakor poroča rimska »Tribuna«, je Italija svoj namen tudi dosegla. Italijanske čete so ostale na Sušaku, dokler ni Jugoslavija privolila v to, da se vprašanje baroške luke revidira. Ker naša vlada molči, ni točno znano, na kakšni podlagi se je dosegel sporazum. More se samo domnevati, da luka Baroš ne bo pripadla Jugoslaviji, pač pa bo njeno upravo vodila skupna italijansko-reško-jugoslovanska komisija. Zdi se, da je Italija kot protikoncesijo ponudila Jugoslaviji mesto v pristaniški komisiji, ki bo nadzorovala promet tudi v reški luki. Vendar ne moremo za gotovo reči, kaj je na stvari, ker naša vlada ne smatra za potrebno, da našo javnost o tej stvari informira.

Demagogi.

Govori poslanca Jugoslovanskega kluba v konstituenti se po svoji stvarnosti odlikujejo od velike večine govorov drugih strank, kakor zrno od plevla. Kdor je poslušal n. pr. prazne govore poslancev »kluba samostojnih seljaka«, je slišal pač kopico izvedenih fraz in farske gonje, toda nobenih stvarnih izvajanj ali stvarnih konkretnih predlogov. Naravno je, da zavest duševne inferiornosti vzbuja pri teh ljudeh odpor n skušajo to distanco med nami in svojimi govorniki zabrisati v javnosti z napačnimi poročili, z zavijanjem in podtikanjem.

Zanimivo je to, da so se tozadevno znašli v objemu zastopniki slovenskih samostojnežev, demokratov, socialistov in narodni socialist Deržić.

Govor poslanca Roškarja je med poslanci SKS vzbudil tako zavist, da so z uprav nerodnimi medklji skušali govorniku podtakniti trditve ki jih ni izgovoril. Tudi v svoje liste so poročali v istem smislu. Tako je »Kmetijski list« poročal, da je poslanec Roškar govoril proti 8 urnemu delavniku, dočim je dr. Gosar govoril za 8 urni delavnik. Dejansko je govoril o socializaciji, da naj delavci participirajo na dobičku podjetja, v katerem so zaposleni. Pri tem je ventiliral eventualnost, da bi potem delavci sami hoteli delati več kakor 8 ur v zavesti, da delajo tudi zase. Poslanec Roškar je govoril tudi o agrarni reformi, kritiziral je pa obstoječo naredbo in način kako se izvaja. Takoj so mu podtaknili, da je govoril proti agrarni reformi kot taki.

Da slovenska javnost spozna to politično nekvalificirano metodo nasprotnikov, objavljamo v naslednjem tozadevni pasus govora g. poslanca Roškarja.

Prehajam k vprašanju agrarne reforme. Poudarjal sem prej, da se mora kmetu zagotoviti njegova lastninska pravica, vendar pa s tem nečem reči, da se ne sme nič razdeliti in da ni treba agrarne reforme. Agrarna reforma je potrebna, in naši državci je celo nujno potrebna. Toda razdelitev zemlje naj se izvede tako, da bo v resnici koristila tistim, ki zemljo dobijo, da bo koristila državi kot taki, da bo koristila državljanom, da naj se zemlja da samo tistim, ki jo bodo v resnici obdelovali. Gospodje, tozadevni zakon je v resnici nujno potreben. Izkazalo se je, da vsi tisti poizkusi, ki so se do sedaj vršili z razdelitvijo zemlje, niso dovedli do nobenega pravega vsepa. Opozoriti moram na to, da ni umestno zemljo deliti v premajhne kose. V Prekmurju n. pr. se deli zemlja celo takrat, ko obsega manj kot en oral. Da taka posestva nimajo nobene vrednosti, da ne koristijo dotičnim družinam, ki jih posedujejo, še manj pa komu drugemu, je umevno samoposebi. Razdelitev v Prekmurju se je vršila po svoječasnem madžarskem zakonu. Upam, da ta zakon čimprej izgine s površja in se uredi ta stvar v prilog prebivalstva in države.

Ako bi imeli samo majhna posestva, ako bi šli predaleč in bi razdelili zemljo preveč na drobno, bi se dotične družine še same sebe ne mogle prehraniti, še manj pa bi bile v stanju preživljati druge stanovce. Ako je zemljišče premajhno, ni mogoče pridelati več, nego toliko, kar se porabi doma, dostikrat pa niti toliko ne. Raditega je potreben zakon, ki naj določi maksimalni obseg zemljišča, ki naj zadošča potrebam posameznih družin.

Mažarska.

Budimpešta, 6. junija. (Izv.) Takozvana »stranka 48tih« je zopet pričela aktivno delovati in je izdala na narod proglas, v katerem govori o svojem programu. Njej so se priključili dosedaj trije poslanci, tako da je zastopana tudi v parlamentu. Predsednik stranke je grof Bakanyi.

Budimpešta, 6. junija. (Izv.) Mažarska vlada je z uporabo izrednega vojnega zakona iz leta 1916. odredila konfiskacijo premoženja dr. Karolya — ki se nahaja v Jugoslaviji — radi veleizdaje. Ta zakon se je po prevratu že uporabil in sicer v slučaju bivšega reškega župana Zanelle.

Naša vojaška konvencija z Rumunijo.

Gospod Take Jonescu se mudi v Belgradu. Namen njegovega obiska je, da sklene z Jugoslavijo vojaško konvencijo. Ta konvencija bo bistveno izpopolnila zvezo, ki obstoja na eni strani med Jugoslavijo in Češko-Slovaško, na drugi pa med Češko-Slovaško in Rumunijo. V prvi vrsti ta zveza varuje vse tri države pred eventualnim napadom od strani Madjarske, v drugi vrsti pa utegne konvencija med nami in Rumunijo vsebovati tudi konkretne točke glede na Dalmacijo.

Prevelike važnosti pa tej zvezi ne smemo pripisovati. Belgrajski listi, ki vedo toliko poročati o prihodu Take Jonesca, so popolnoma prezrli dejstvo, da se

je mudil te dni v Bukareštu general Badoglio, ki se zdaj vrača v Rim in je za slovo prejel na meji zelo pristržno poslovilno brzojavko od rumunskega vojnega ministra. V slučaju konflikta z Italijo se na Rumunijo ne smemo zanašati.

Na drugi strani pa Rumunija ne sme računati na našo pomoč v slučaju konflikta z Rusijo. Pravkar se izve, da je Čičerin pri rumunski vladi protestiral zoper ukrajinske čete pri Mogilev-Podolskem. Rumunska artilerija si tam dovoljuje neprestane provokacije; sicer pa bo radi Besarabije prišlo prav kmalu med Rusijo in Rumunijo do obračuna.

Za naše obrtnike.

V konstituenti je 31. dec govoril poslanec Škulj, ki se je v stvarnem, lepo zamišljenem govoru prvi in doslej edini v celi zbornici v imenu Jugoslov. kluba zavzel za našega obrtnika in domačo obrt. Ostro je kritiziral vladni načrt, ki pozna te in one stanove, jim v dolgovoznih frazah obeta bogsive kaj vse, a za obrtni stan nima niti besedice. Govor je bil stvaren in živahno izvajen, da je zbudil pozornost sosebnosti pri Srbih. Mučen vtis pa je govor poslanca Škulja napravil na naše liberalce in samostojne, ker jim je vzbujal slabo vest. Ob volivni borbi se je kuhala celo samostojna obrtna stranka pod okriljem liberalcev, JDS je celo drugo mesto v kandidatski listi prepustila obrtniku Franchetiju, a vladni stranki JDS in SKS, ki si tudi obrtnike po deželi lasti za svoje in vsakemu drugemu odredka pravico do njih, nista imeli toli smisla, da bi vsaj par besed v ustavi posvetila obrtnemu stanu. Da bi si samostojni olajšali vest in oslabili vtis govora poslanca Škulja, so si dovoljevali razne medklice, ki kažejo njihov nivo in v tem pogledu. O priliki izvajanja g. Škulja, da že ekonomski položaj zahteva rešitev in zaščito domače obrti, je zaklical minister Pucelj: »Domača obrt se bo rešila v farovžu.« Ko je govornik povdarjal potrebo stranskega zasluzka za slov. kmeta, je poslanec Majcen duhovito pristavil, »da župniki in kaplani tudi ne morejo izhajati ob svojem zasluzku.« Ko je g. Škulj omenjal izseljevanje, tedaj je z vso venmo minister Pucelj razlagal, da imajo izseljevanje slov. naroda na vesti klerikalci, ki so po Rafaelovi družbi izvajali ljudi v Ameriko. Baš ob tej priliki je poslanec Drofenik izustil nezasišano samoniklo misel, ki jo ukrešajo le samostojni možgani: »Slovenci so odhajali v Ameriko, ker so klerikalci hujskali proti Srbom.« To je bilo celo ministru dr. Kukovcu preveč in je z roko dajal znamenja: »Češ, vsaj nehaite in molčite ljubi tovariši SKS, če boljšega ne znate.« Tako so zlasti samostojni pokazali, kako razumejo pomen obrtnega stanu in korist domačih obrti — ne besede ne, le puhle zabavljice. Javnost pa baš iz tega spozna, kako poslanci SLS resno smatrajo svojo poslansko dolžnost.

Po volitvah na Goriškem.

Gorica, 4. maja 1921.

Kot se sliši, se bodo vršile avtonomne volitve v naših pokrajinah že v par mesecih, a čisto gotovo na jesen. Skoraj gotovo, da to ne bodo samo občinske volitve, ampak tudi volitve v deželni zbor, ki jih pod danimi razmerami ne bodo mogli odrediti. Ne ve se pa, kako se bodo vršile te

volitve, ali po starem sistemu volilnih razredov ali pa po splošni in enaki volilni pravici. Skoro gotovo bo to drugo, zakaj tudi občinski volilni red v Italiji je že moderniziran, dasi ne pride popolnoma v veljavo proporc, vendar dobi tudi manjšinska stranka nekaj zastopnikov. Na vsak način se je treba že danes pripravljati za ta boj in imeti vse pripravljeno za vsak slučaj.

Povolilni odmevi so nekoliko plegli. Preboleli so eni kot drugi hud poraz, fašisti pa nadaljujejo svoje »delo« na nedeljskih izletih po deželi. Na praznik sv. Rešnjega Telesa je bilo par »incidentov« po deželi. Fantje so postavili mlaje in pri ti priliki so seveda razobesili tudi trobojnice. To se je zgodilo v Avčah, Cerknem, Cerkljanskem vrhu in še par drugih vaseh, ki jih ne objavimo, da jih fašisti ne iztaknejo. V Avčah so radi tega zaprli tudi g. kurata Trdana, ker je ta zagovarjal aretirane fante. V Cerkno je pridrla cela vojska s strojnimi, aretirali so 19 ljudi, šest so jih bili odpeljali v Gorico in grdo ravnali z njimi. Mlaje so seveda požagali in trobojnice shranili kot corpus delicti na slovenski »upor«. Ljudje se jim po vsej pravici smejejo. — Tolminski gospod dekan Rojec je objavil v »Goriški Straži« izboren odgovor na napade v italijanskih listih. Ti napadi so izhajali iz uradniških vrst v Tolminu. Dolžili so ga vsega. Ta jim je bral take lekcije, da morejo vsi pametni Italijani izprevideti, kdo je pravzaprav največji sovražnik Italijanov.

Drugih posebnih novosti ni. Te dni se ponavljata solnce in dež. Češenj pride radi tega na trg bolj malo in te so poskočile v eni precej izdatno. Sicer ne kaže letina slabo.

Opozarjati moramo, da je med našim ljudstvom vzbudilo dejstvo, da s tržaškim trgovcem niso hoteli sklepati kupčij v Jugoslaviji in se je ta moral vrniti ne da bi kaj opravil, med našim ljudstvom senzacija in simpatija. To je prava pot. Naše ljudstvo je začelo tudi resno razmišljati, ali ni med goriškimi trgovci polno fašistov. S tem se bo moralo začeti baviti tudi časopisje. Od naših žuljev živé, a nam požigajo.

Primorske novice.

Fašistovski teror kljub porazu nacionalnega bloka pri volitvah v parlament v Istri ni nič ponehal — nasprotno še narašča. Zadnji čas divjajo fašisti posebno v Buzetu in okolici. Njihov namen je predvsem pregnati vso slovensko duhovščino. Poreška škofija tako že nima skoro nič več slovenske duhovščine, zdaj hočejo še tržaško škofijo izčistiti. Ljudstvo obupuje in se čudi, da se jugoslovanska vlada čisto nič ne zavzame za varstvo slovenske manjšine.

Znanci so me obstopili in me izpraševali o tem in onem. Posebno pristržno sva se pozdravila z blagim prijateljem Čehom, inž. Přadom.

Ker ni bilo nikjer nobenega praznega prostorčka, kamor bi bil mogel položiti utrujene kosti svojega rojstva, mi je Přada odstopil polovico svojega ležišča na tleh pri zidu ob vhodu.

Ko sva izmenjala svoje novosti, sva legla in dokazala svetu, kako malo prostora zavzema velika prijateljska ljubezen in bratsko razumevanje.

Osem dnevi odmor.

Solnce je že visoko stalo na obzorju, ko sva s prijateljem zapustila samostansko zidovje. Prva pot mi je bila k »četnemu komandiru«, ki sem ga našel sedečega na nizkem zidu pred velikim samostanskim dvoriščem, izpod katerega se je raztezal po rebri navzdol dokaj obširen vinograd. Od tu je bil lep razgled na morje in na valovito skadersko okolico. Komandir me je kmalu odsvolil ter mi na mojo prošnjo dovolil osemdnevni odmor. Ostajalo je še, da se priglasim naredniku. Ko me je še po bratovsko oštel zaradi neprostovoljnega preporačenja dopusta, me je »razveselil« s poročilom, da imam zvečer sraz v taborišču. Omenil sem mu, da mi je komandir dovolil osemdnevni odmor. Na to pripombo je narednik vzkipeč, češ, komandir nima pravice predpisovati odmor, temveč

Nasilja fašistov na Goriškem. Iz Cerkna se poroča: Naši fantje so postavili na dan sv. Rešnjega Telesa sredi vasi mlaj, na katerega so obesili narodno zastavo. Tukajšnja vojaško posadko je to močno razburilo. Poveljnik je zahteval, da morajo domačini zastavo sneti. Ker tega nihče ni hotel, so hoteli štirje orožniki mlaj požagati. Navzoči fantje so protestirali proti tej nameri ter se sklicevali na to, da je italijanska vlada koncem leta 1918. v posebnih razglasih zagotovila Slovincem vse one pravice, ki smo jih imeli pod Avstrijo in še več. Predložili so tak razglas poveljniku, kateri ga je sprejel ter odšel s svojimi orožniki, ne da bi odžagal mlaja. Domačini so bili mnjenja, da je s tem zadeva končana, a so se ljuto varali. Okoli treh popoldne so začeli prihajati avtomobili z orožniki in vojakmi. Prišel je orožniški stotnik iz Tolmina, nato neki major iz Gorice in stotnik finančne straže iz Idrije. Orožniki so surovo postopali z domačini, jih suvali in pretepali s puškinimi kopiti; priznati se pa mora, da so nekateri orožniki, zlasti domačini, dostojno vršili svojo dolžnost. Stotnik orožnikov je jako surovo postopal ter pretepaval domačine z žilovko. Major je ostal hladnokrven in videti je bilo, da je on razumel položaj in pravilno precenil ves dogodek. Ako bi njega ne bilo, bi se Cerkljanom gotovo še slabše godilo. Ko je mlaj padel, so orožniki zastavo shranili. Okoli 6. ure zvečer je dospel iz Gorice oddelek strojnih pušk, katere so takoj razpostavili na trgu. — Zvečer okoli 10. ure pridrvi v Cerkno avtomobil s 17 fašisti. S seboj so imeli vse priprave, s katerimi se vršijo fašistovski napadi in tudi bencin, da bi, kakor so se izrazili, na treh krajih vas zažgali. Brigadir jim je pa rekel, da jih nič ne potrebuje in so nato hvalabogu odšli. — Vseh aretirancev je bilo 19, izmed katerih so jih naslednjega dne dopoldne izpustili 13, dočim so ostalih šest odpeljali v vojaškem avtomobilu, vklepane po dva in dva v goriške zapore.

Tu je truplo so našli v Vipavščici pod Planino pri Vipavi. Truplo ni bilo dolgo časa v vodi. Preiskava je dognala, da se je tu izvršil zavrtni umor, imel je zijajočo rano čez glavo, mnogo ubodljajev v telesu in raztrgano obleko, očitno vsled samobrane. Pri sebi je imel samo še 17 lir denarja, dasi je po obleki videti premožen človek. Težko, da bi se izvedelo, kdo je bil ubijalec, dasi ni dolgo od dejanja, so vendar sledovi preveč zabrisani. Ljudstvo je vse preplašeno in ginjeno vsled tega slučaja, ki mora človeka res navdati z grozo.

Politične novice.

Stara klepetulja, kateri je, kakor že znano, ime »Slovenski Narod«, poroča, koliko je glasom službenega izkaza za leto 1920-21 vsaka pokrajina v naši državi plačala neposrednih davkov in trdi, da je s tem pobila zlobno agitacijo raznih »protidržavnih elementov«, ki da trdijo, da samo Slovenija vzdržuje celo državo, druge pokrajine pa da sploh ne plačujejo nobenih davkov. Potem pa sledi običajno natolcevanje, da te izmišljotine širijo med ljudstvo ponajveč duhovniki. Tako je stari klepetulji odleglo vsaj za en teden, ko bo zopet prišla s kakšno podobno budalostjo, Avtonomisti, separatisti in podobni taki »protidržavni elementi« nikoli niso trdili, da samo Slovenija plačuje davke, pač pa so trdili in še trdijo, da nove pokrajine plačujejo največ, bodisi direktnih bodisi indirektnih davkov; to pa trdijo zatvegadelj, ker velesrbski centralisti skušajo javnosti natvezti, da Srbija vzdržuje »prečanske« pokrajine, dasi je v resnici ravno narobe. Še celo »Slovenski

Narod« je svojčas s tem operiral proti avtonomistom. Zdaj pa sledi ravno iz podatkov ki jih je objavil včeraj »Slovenski Narod«, da so Slovenija, Hrvatska, Vojvodina brez Baranje in Bosna za leto 1920-21 vplačale 185.470.128 dinarjev neposrednega davka, dočim sta jih Srbija in Črnagora 79.291.168 dinarjev, torej veliko več kot polovico manj. Če pa vpoštevamo še indirektno davke, glede katerih se je že svojčas na podlagi uradnih števil poročalo, da samo Slovenija plača toliko kolikor Srbija in Črnagora, lahko vsak sam presodi, koliko je vredno centralistično modrovanje, da »prečanske« dežele žive od milosti. Kar se pa tiče natolcevanja o duhovščini, ni treba »Slovenskemu Narodu« preveč zameriti, ker že dolgo trpi na starostni ponavljalni blebetavosti.

Politično društvo »Edinost« je potom ljubljanskega dopisnega urada priobčilo protest zoper dopis, ki ga je objavil naš list z ozirom na volitve v Istri. Protest političnega društva »Edinost« nas je po svoji ostroti nekoliko iznenadil, ker dopisnik gotovo ni imel nobenega zlobnega namena, če je kritiziral organizacijo volivnega boja v Istri, še menj seveda se mu more očitati »podlost«, kakor se izraža »Politično društvo«. Morebiti je dopisnik premalo upošteval izvanredno težke okoliščine, s katerimi se je imelo »Politično društvo« spričo fašistovskega terorja v Istri boriti. Danes, ko smo po končanih volitvah v prvi imeli priliko govoriti iz Istrani, imamo količkaj točno predstavo o grozodejstvih italijanske strahovlade v Istri. Saj če bo šlo tako samo še eno leto naprej, v Istri ne bo niti enega inteligenta več, ker preti vsem radikalna iztrebitev. Tembolj nas preseneča dejstvo, da v političnem društvu v Trstu ni vse tako, kakor bi moralo biti. Vsa čast g. Vilfanu, kojega poštvalnost, takt in visoke sposobnosti vsi izredno cenimo in želimo, da bi vodstvo primorske slovenske politike še dolgo ostalo v njegovih rokah, toda okrog njega ni vse, kakor je v interesu jugoslovanstva na Primorskem želeli. Semkaj spadajo v prvi vrsti intrige, ki so se bile uprizorile proti g. Virgiliju Ščeku, brez dvoma najbolj priljubljenemu izmed vseh kandidatov. Tudi zdaj, ko je izvoljen za poslanca v Rim, ti pojavi žalibog niso prenehali. Spričo dejstva, da je g. Šček edini, ki more dati naši delegaciji jasen in moderen socialni program, ki se ne suče samo okoli tradicionalnih nacionalnih zahtev, ampak posega globoko v gospodarsko ozadje boja med italijansko buržoazijo in slovenskim proletarcom — tek intrig ne razumemo in jih smatramo za jako škodljive za bodočnost. Da teh reči ni bilo, bi italijanski listi ne bili objavili tište race, češ, da je Vatikan Ščekovo kandidaturu prepovedal. V ostalem pa moramo pribiti, da so konstatacije našega dopisnika popolnoma resnične in od več strani z dokazi potrjene.

Velesrbska mentaliteta. »Samouprava« z dne 4. t. m. objavlja komunike nekega radikalnega zbora v Šremu, katerega 2. točka se glasi: Zbor se odločno protivi temu, da se naša država imenuje Jugoslavija, ime, ki je izmišljeno in ustvarjeno pod avstrijskim režimom. Ako se bo s silo zahtevalo, da se uvede to ime, bo potreben ta-le naš odgovor: Srbija, kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, a ne samo Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ustava bo sprejeta koncem junija. Belgrad, 6. junija. (Izv.) Vladni krogi mislijo, da bo do konca meseca junija debata o ustavnem načrtu končana in nova ustava sprejeta; boje se samo, da bi utegnili postati konstituenta nesklepčna, ker se vlad-

ne samo živina, ampak tudi ljudje. Logike torej ni bilo niti pri Albancih, niti pri poveljstvu našega štaba. No, komur je bilo za dobro in zdravo pitno vodo, ta vseka-kor ni varčeval s hojo k izvirku.

Na povratku v samostan.

Ko sva se tako pokrepčala s čajem in se navžila lepega razgleda daleč tja na morsk gladino, izza katere se je skrival svet, sva se vrnili v samostan. Sicer pa je bil že čas, da ne zamudiva hrane, kar so jo dajali vojakom v natori. Meni se sicer ni mudilo, ker nisem smel pričakovati, da bi dobil kaj, dokler ni bilo mojega imena v spisku.

Pred odhodom v samostan sva naletela na podpolkovnika Trebinjca. V očevidno dobri volji se je z nama takoj spustil v razgovor. Izpraševal je naju o tem in onem ter končno pripomnil, naj si ogledava samostansko kapelico. Kot edina katoličana v celem našem štabu, ki je štel okrog 500 pušk, sva takoj krenila v kapelico.

Samostanska kapelica.

Toda že pri vhodu sva naletela na bridko razočaranje. Površni pogled je zadostoval k ugotovitvi, da se ta božji hram nahaja v strašni zanemarjenosti. Kapelica siver ni bila prostorna, vendar pa se je videlo, da je stavbenika vodil najboljši namen napraviti čeden okvir malemu gorskemu božjemu hramu.

LISTEK.

Fran Radešček:

Preko Albanije.

(Dalje.)

Tu sva z Jankovičem pustila »komo-ro« in jo udarila po kamentu in zverženi stezi navzgor.

Dež je še vedno lil in tema je nastala neprodirna. Končno sva prispela na cilj, ki so ga izdajali redki ognji pod improviziranimi strehami dvorišča samostana.

Ker sem bil utrujen lačen in premočen od kože, sem odložil svojo prijavo »četnemu komandiru« na drugi dan, kar me je stalo to, da drugi dan nisem dobil hrane. Komesar namreč sestavlja spiske za hrano na podlagi »brojnega stanja« navzočnega moštva prejšnjega dne. Kdor ni v spisku, se posti. To je doletelo tudi mene.

V katoliškem samostanu.

Z Jankovičem sva vstopila v samostan in po dolgem temnem hodniku, kar sem šele drugi dan ugotovil, sva dospela v prostorno obednico. Tu so pripravili svoja ležišča štabni pisarji, nekaj nižjih častnikov in naredniki. Na mizah in pod mizami, na klopih in pod klopmi — povsod je bil vsak prostorček zavzet z ležišči. Vsi so imeli vsak vsaj svojo odejo, če že drugega ne; jaz pa samo vojaški plašč, popolnoma premočen. Tudi sveče so imeli.

ni poslanci sej v zelo pičlem številu udeležujejo. Ker je Jugoslovanski klub v znak solidarnosti s posl. Baričem odšel iz dvorane in naznanil, da se ne udeležijo sej, kloker traja izključitev posl. Bariča in ker so radikalni poslanci iz Bosne odšli v Bosno, je »Pravda« objavila nujen poziv poslancom, da se gotovo udeležijo sej v konstituenti.

Dnevne novice.

— **Regentovo potovanje.** Nj. Vis. regent Aleksander je odpotoval iz Pariza na Angleško, kjer bo prebil drugi del časa svoje odsotnosti. V Beograd se bo povrnil v drugi polovici tega meseca.

— **Cerklje ob Krki.** Za župana je bil izvoljen Jožef Jelarič. On in vseh devet svetovalcev so pristaši SLS.

— **II. jugoslovanski sestanek za operativno medicino.** Ta sestanek se vrši v Zagrebu v začetku septembra t. l. Na njem se bo razpravljalo o kirurški tuberkulozi kot glavnem predmetu, razen tega pa bodo na dnevnem redu tudi predavanja in demonstracije iz vseh delov operativne medicine in njenih pomožnih znanosti: iz kirurgije, ortopedije, urologije, porodništva, ginekologije, oftalmologije, otorino-laringologije, stomatologije, dermatovenerologije, radiologije in fizikalne terapije. Član sestanka je lahko vsak zdravnik Jugosloven, ki se bavi z operativno medicino, ki se prijavijo predsedništvu organizacijskega odbora ter plača 200 K pristojbine. Prijavitelj se je treba čimprej Predavanja in demonstracije je treba prijaviti do 15. julija. Predsednik organizacijskega odbora je prof. dr. M. Čačković, Zagreb, Gajeva 7, podpredsednik profesor dr. J. Budisavljević, glavni tainik dr. D. Požgajnik, rodiliste, blaginjak dr. B. Špišić, Palmitičeva 22, in odborniki prof. dr. F. Durst, primarij dr. Gottlieb in prof. dr. D. Mašek. Podrobne vesti o sestanku v Liječniškem višnjiku in v Srbskem arhivu za celokupno lekarstvo.

— **Poverjeništvu za socialno skrbstvo objavlja:** Sprejemni dan za stranke je namesto torka odslej sredo, in sicer od 11. do 13. ure; o petkih ostane sprejemanje kakor je bilo doslej. Opozarja se še, da predsedništvo poverjeništvu v stanovanjskih stvarih strank sploh ne sprejema.

— **Prevajalci pozor.** Glasilo učiteljskega združenja »Prosveta« javlja v 42. številki: »Ministrstvo prosvete je pred nedavnim časom odkupilo od svojega načelnika g. Lazarja Kneževića za 21.500 dinarjev rokopis neke pripovedke, ki jo je on prevedel s poljskega in za katero je — poleg mnogih drugih — oddal »Prosvetni Svet« mišljenje, da je uporabna za narodne knjižnice.« — G. Pribičević je res velik ljubitelj »prave« umetnosti, kajti 86.000 kron za prevod male pripovedke, to je že lepa nagrada. Seveda je prevajalec načelnik v ministrstvu prosvete in je demokrat.

— **Opustitev poštne nabiralnice Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru ter otvoritev poletnega poštnega urada v istem kraju.** Z 31. majem je prenehala poslovati poštna nabiralnica Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. Dne 1. junija je pričela poslovati za čas letoviške dobe, t. j. od 1. junija do 30. septembra t. l. v istem kraju pošta, ki bo opravljala celokupno pošto, brzojavno in telefonsko službo. — Poštnemu okraju so prideleni kraji Ribičev laz s hotelom Sv. Janez, Sv. Duh in Stara Fužina. V krajevem dostavnem kraju hotel Sv. Janez in Ribičev laz se dostavljajo pošiljke vsak dan razen nedelje. Za vas Stara Fužina se uvede dostavljanje pošilk po selskem pismonoši vsak dan razen nedelje. Poštni urad ima zvezo po vozni pošti Bohinjska Bistrica — Srednja vas v Bohinju s poštnim uradom Bohinjska Bistrica vsak dan razen nedelje.

— **Duhovnik-bežunec** proda več letnikov »Duh. Pastirja«, »Dom in Sveta« in več drugih knjiž. Cena po dogovoru. Obrniti se je na: Spodnji Brnik 15, pošta Cerkle pri Kranju.

— **Opozorjamo na današnji oglaš Gopodarske zveze v Ljubljani,** katera ima v zalogi najboljšo češko in angleško manufakturno. Priporočamo domače zadržno podjetje.

— **Opozorjamo na oglaš I. slovenske zrcalne manufakture M. Košak, Grosuplje, Dolenjsko.**

Ljubljanske novice.

lj **Samopomoč v likvidaciji.** To je bil oddih na zadnjem obnem zboru za člane načelstva in nadzorstva te zadruge. »Ha, sedaj smo rešeni! Vražji konkurz, vendar smo se ga otresli. Kak strah nam je grozil. Živijo Kukevec! Le hitro odpiši poldrugi milijonček in aktivni smo. Kdo nam kaj more!« Veselja so si menciali roke. »Češ, imenitno smo se izmuzali.« Pa njih veselje je prezgodno. Likvidacija zadobi pravno veljavo z vpisom v zadržni register. Sodišče pa sme dovoliti tak vpis le na podlagi veljavnega sklepa občnega zbora, opravičen sklepati o likvidaciji, ker ni biopravičen sklepati o likvidaciji, ker ni bila ta točka na objavljenem dnevnem redu. Imeli bomo torej še enkrat »teater«. G. Kremen, ne odlašajte! Deficit bo vsled nesposobnosti odgovornih faktorjev vedno večji. Hitro skličite občni zbor ali pa napovejte konkurz, ki je itak neizogiben.

— **lj Učenost Samopomočarjev** je res velika. Nimajo sposobnosti niti za pravilno razumevanje svojih pravil in zadržnega zakona. Načelstvo kake naše najbolj hri-

bovske zadruge bi moglo dati tem modrijanom potrebna navodila, kako se mora po predpisih upeljati in izvršiti likvidacijo zadruge.

lj **Iz mestnega šolskega sveta.** O redni seji, ki jo je imel mestni šolski svet v petek, dne 27. maja 1921, smo prejeli sledeče obvestilo. Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglaš bistvene kurencije izza zadnje dobe in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 22. aprila 1921 se brez ugovora odobri. Nadučitelj begunec Josip Brezigar se prideli V. mestni deški ljudski šoli. Začasni katehet na barjanski šoli je postal trnovski kaplan Anton Hostnik. Marija Zupančič-Uršičeva, bivša učiteljica v št. Vidu nad Vipavo, se prideli v začasno službovanje III. mestni deški ljudski šoli, namestnik stalnega suplenta, Matija Trobec pa I. mestni deški meščanski šoli. Več prošelj za daljše dopuste je višjemu šolskemu svetu po nasvetu mestnega fizikata priporočilno predložiti v ugodno rešitev. Za suplento na mestni pomožni šoli se sprejme izprašana strokovna učiteljica Angela Vodčeva. Za razpisana, na novo kreirana učna mesta učiteljev srbohrvaščine se predloži višjemu šolskemu svetu ternopredlog. Mesta učiteljic srbohrvaščine naj se vnovič razpišejo, ker se ni prijavilo zadostno število formalno usposobljenih prosilk in ker so bile prošnje nedostopne. Na znanje se vzamejo poročila o nadzorovanju šišenske dekliske šole, II. mestne dekliske meščanske šole, notranje zasebne dekliske meščanske trirazrednice v uršulinskem samostanu, vnanje zasebne dekliske petrazredne ljudske šole in trirazredne meščanske šole z nastavnim razredom v uršulinskem samostanu, zasebne petrazredne ljudske šole v Marijanišču in I. mestne deške ljudske šestrazrednice — vse za šolsko leto 1920-21 in vse z dostavkom, da jih je predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Na znanje se vzame poročilo o usposobljenostnih izpitih ljubljanskega učiteljstva v letošnjem pomladnem roku.

— **Usposobljenostne izpite** so napravili: a) za meščanske šole: Angela Krakarjeva iz II. skupine, Ivan Kunc iz II. skupine, Janko Lenarčič iz II. skupine (z odliko), Pavel Medič iz III. skupine (z odliko), Marija Novakova iz III. skupine, Rudolf Pečjak iz I. skupine, Helena Potočnikova iz I. skupine, Antonija Štamcarjeva iz III. skupine in Mara Vidičeva iz I. skupine. b) za obče ljudske šole: Antonija Bahovčeva, Terezija Kunčeva, Pavlina Perkova, Vera Petričeva, Rudolfina Rasteigerjeva in Ivica Rupnikova (z odliko). c) **Specijalni (dodatni) izpit** iz slovenščine je napravila strokovna učiteljica Štefanija Grudnova. — Končno se sklepa glede pridelitve izprašanih nadzorovateljic dnevnih zavetišč osnovnim šolam in je v tem pogledu višjemu šolskemu svetu na njegovo zahtevo poročati.

lj **Stanovanjski najemniki! Popravek!** Opozarjamo, da se je vsled nesporazumljenja objavil v naši sobotni notici glede sej pogrešek, ker se vršijo redne seje ob napovedanem času v mali dvorani.

— **Mestnega doma** in ne v mali posvetovalnici mestnega magistrata. Odbor.

lj **Občni zbor glasbenega društva Ljubljana** se bo vršil v sredo, 8. junija ob 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma. Vabijo se vsi izvršujoči in podporni člani. (K)

lj **Na razstavi v umetnostnem paviljonu** je bila portretna slika št. 193 po zlobni roki pokvarjena. Obraz portreta je bil preslikan z barvo. Da avtor slike poškodbo popravi, bode ista za par dni iz razstave odstranjena, kar se občinstvu naznanja. — R. J. — Komentar k temu poročilu o pobalinstvu najnižje vrste bi bil črveč. — Ur.

lj **»Ljubezen do domače grudi«** je naslov vrsti predavanj, ki se bodo vršila ob časa do časa v veliki dvorani Ljudskega doma. Predavanja bo prirejela Zveza ljubljanskih prosvetnih društev SKSZ. Prvo predavanje »Izlet v Belokrajino« se vrši v petek, dne 10. junija 1921 ob pol 9. uri zvečer. Skioptične slike bodo pojasnjevale lepoto naše Belokrajine. Vstop brezplačen. Vabimo člane ljubljanskih prosvetnih društev, da se predavanja polnoštevilno udeležijo.

lj **Mestna občina okrađena.** Z mestnega travnika »Črmoka« ob poti na Rakovo jelo je bilo ukradenih 50 butar in za en voz drv.

lj **Stalna Vincencijeva konferenca** ima sejo danes v torek dne 7. t. m. ob 6. uri zvečer Poljanski nasip 10.

lj **Promocija.** Dne 10. junija ob 12. uri dopoldne bo promoviral doktorjem-prava na tukašnji univerzi gospod Ivo M. A. k., avskultant okrožnega sodišča v Mariboru.

lj **Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk** ima jutri v sredo na Rožniku sv. mašo ob 6. uri. Vabljene vse. — Odbor.

lj **Zarčil se je** gospod Davorin Reboli, predsednik ljubljanskega okrož. Orla, z gosposodi Justico Valant — Kostanjevica.

lj **Pobeglih je od svojih staršev** dne 26. 5. 15 letni dijak Ivan Zupančič, svetlih las, gologlav, oblečen v temnoodre hlače in v svetlošiv ali rušev iopis. S seboj je imel rušev nahrbtnik, v katerem je imel nekaj perila in obleke. Izvestitelji se prosijo, naj naznani proti povrnitvi stroškov na A. Zupančič. Gradišče št. 10, Ljubljana.

lj **Dva zastavna lista** sta bila najdena včeraj na Vodnikovem trgu. Lastnik ju dobi v Gornji Hrušici št. 12.

lj **Srebrna damska ura** s pozlačeno verižico se je izgubila v nedeljo v Tivoliju. Naidi-

teli naj odda proti nagradi na Starem trgu 34 (trgov. agentura H. Sever).

lj **Izgubila se je** listnica z nekaj denarjem, leditmacijo in fotografijo na poti od Šentpeterskega mostu do lekarne na vogalu Sv. Petra cesta—Škofia ulica. Pošten najditelj se prosi, da odda listnico lastniku nazaj, denar naj si pa obdrži.

Katoliški vestnik.

c **Japonska pri Vatikanu.** Japonska hoče ustanoviti stalno diplomatsko zastopstvo pri Vatikanu, vključno temu, da število katoličanov na Japonskem ni posebno veliko. Zdi deluje na Japonskem samo delegat sv. Stolice msgr. Biondi, ki je bil pred letom dni tja poslan.

c **Zdravniški misijon.** Zdravnica Margareta Lamont, konvertistka, ki je prej delovala v Indiji, je nedavno tega ustanovila versko misijonsko družbo za zdravnike in strežaje. Družba ima naloge, v misijonskih deželah izvrševati dela usmiljenja in pa krščanske ljubezni. Rečena kongregacija je bila zadnje dni v Rimu potrjena.

c **Beldiški katoličanje** imajo danes tudi močno organizacijo. Ustanovil jo je v Lovani preprosti duhovnik v letu 1890. pod imenom Zveza kmetijskih ljudi (Boe enbund) v zaščito koristi katoliških poljedelcev. Zveza je hitro rastla, širila svojo delavnost, ustanovila banke, kooperativne mlekarne, osnovala zavarovalnice gospodarskih poslopij in navsezadnje si je napravila tudi svoje prodajalnice. Ta zveza beldiški katoliški poljedelcev dobro uspeva; tako je imela n. pr. po poročilu iz leta 1919. za 215 milijonov frankov hranilnih vlog.

c **Katoličanje na Švedskem** so sicer po številu slabi, na so si ustanovili svoj dnevnik pod imenom »Credo« (»Veruim«). Prva številka rečenege lista je izšla v mesecu aprilu t. l. v Stockholmu.

c **Pomnik padlim vernikom**, ki so bili ubiti na Veliki petek 1918 v cerkvi sv. Gerazija v Parizu, ko so Nemci z velikanskim topom obstreljevali glavno francosko mesto, ima biti dograjen v bližnji bodočnosti. Temeljni kamen za rečeni pomnik 90 usmrčenim Francozom je bil položen na binkoštno nedeljo ob navzočnosti velike množice pariških meščanov.

Dijaški vestnik.

d **Diskusijski večer »Danice«** se vrši danes v torek ob 8. uri zvečer. 1. Predavatelj konča svoj cikelus o svetovnem nazoru ruskih mislecev. 2. Slučajnosti. — Pridite vsi!

lj **Akad. soc. pedag. krožek** priredi dne 7. junija 1921 ob 8. uri zvečer v zbornišni dvorani univerze diskusijski večer o predmetu: **Današnji način kaznovanja.** Diskusijskega večera se udeležijo naši najznamenitejši veščaki kaznoslovci. Z ozirom na velevažno vlogo, ki jo ima kaznovanje v življenju, se vabijo k udeležbi vsi, ki se zanimajo za postopanje z zločinci, zlasti gg. juristi iz prakse in pedagozi. Spored diskusije: 1. Mnenja o namenu kazni; 2. današnji sistem kaznovanja; 3. hibe; 4. načrti za izboljšanje.

Orlovski vestnik.

lj **Glavni pripravilni odbor za desetletnico Šentpeterskega Orla** ima zadnje sejo v sredo ob pol 8. uri zvečer. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe.

lj **Narodne noše**, katere se udeležijo spreveda Šentpeterskega Orla, se zbirajo na Mediatovem dvorišču, Dunajska cesta, v nedeljo od 7. do 8. ure. Ob 8. uri odhod.

lj **Konjeniki** se zbirajo na telovadišču v nedeljo zjutraj ob 6. uri. odkoder je skupen odhod po konje. Pridite vsi zanesljivo pravočasno!

lj **Zanimanje za I. Belokranjski orlovski tabo** v Crnomlju dne 19. junija 1921 je veliko. Odeki in društva pošiljate pravočasno pri-glasnice, da moremo vse potrebno ukreniti. Agitirajte povsodi za obilno udeležbo posebno za narodne noše.

Ženski vestnik.

— **Kolo jugoslovanskih sester.** Pod tem naslovom so prinesli naši dnevnik z dne 15. maja poziv, naj vsaka članica »kola jugoslovanskih sester« pridobi vsaj še eno članico, da nas bode 12.000. Da bode naše »Kolo« čimprej tako močno in silno, kot je onon »srpskih sester« (v Srbiji), otvarjam nabiralno tekmo in se zavežujem, da pridobim do 20. junija ne le ene, ampak 30 članic. Katere Slovenke mi slede? Imena istih se objavijo v naših dnevnikih. Nabiralne pole in navodila se dobe pri druš. tajnici, ggč. Beniger, Mestni trg 24, III. — I. Svetlič.

Gospodarstvo.

g **Stanje ozimnih in jarih sadežev** v Sloveniji koncem maja 1921. Ozimna pšenica se prav povoljno razvija, prikazuje se že klasje. Sploh je v rašči zadnjih 14 dni precej napredovala. Ako bode vreme tudi v bodoče ugodno, je končno pričakovati dobre letine. — Ozimna rž je v klasju in cvetju. V splošnem je redka, škodovala ji je pazeba in dolgotrajna spomladanska suša. Tekom zadnjih dveh tednov se je precej popravila. Letina obeta biti srednja. — Tudi ozimni ječmen se je po zadostni vlagi in pimierni toploti zadnjega časa precej opomogel. — Pri jari pšenici se istotako kaže vpliv ugodnega vremena zadnjih tednov. — Oves rano sejani je lep in gost, kasneje sejani redek in nizek. Vsekakor je upanje, da se bo pri ugodnem vremenu primerno opomogel. — Koruza radi pozne setve stoprav ozelenela in kaže dobro. — Krompir v splošnem dobro razviti se sedaj okopuje, rano sajani že osipa. — Zimski lan je lep, v ugodnih legah baš sedaj v polnem cvetju. — Lucerna ugodno razcvita, ponekod že prvič pokošena. — Fižol je ozelenel in kaže dobro. — Travniki in pašniki so se tekom 14 dni precej opomogli, dasi je trava vsled dolgotrajne spomladanske suše precej redka.

g **Uvozni predpisi za blago iz Nemčije.** Na nastalo vprašanje, kakšna dokazila je zahtevati od uvoznika v svrhu dokaza, da je blago v resnici kupil in plačal, predno je stopila v veljavo uredba glede našega uvoza iz Nemčije, je izdala Generalna direkcija carin sledečo pojasnilo carinarncam: 1. Za neposredno plačano blago se zahteva v svrhu dokaza faktura in izvleček iz knjige kupca z izjavo, da jamči za točnost izvlečka in da bo — ako se ugotovi neresničnost izjave — plačal za kazni 100 % vsote, katere je po izjavi plačana dotični trdki na račun enega dela ali celoga iznosa naročenega blaga. 2. Za blago, ki se je plačalo z devizo, se zahteva v svrhu dokaza potrilo oné banke, pri kateri se je kupila deviza, v katerem mora biti naznačen dan in številka dopisa, s katerim se je prodaja devize prijavila Generalnemu inspektoratu ministrstva financ. Potrdilo banke se mora predložiti v overovljenje Generalnemu inspektoratu, ki se izjavi, da-li velja potrdilo kot dokaz ali ne. O tem so obveščene vse carinarne.

Najnovejša poročila.

SOCIALIZACIJA ITALIJANSKEGA ARZENALA.

LDU Rim, 6. junija. (Brezžično.) Tajnik zveze italijanskih kovinskih delavcev je izjavil po pogovoru z ministrskim predsednikom, da bo vlada izročila zvezi strokovnih organizacij beneški in napoljski arzenal ter tri tvornice za orožje, kjer bodo strokovne organizacije v lastni upravi izdelovale poljedelske stroje in potrebščine za železnice.

ENTENTNA INTERVENCIJA PROTI TURČIJI?

LDU Lyon, 5. junija. (Radio Grič) »Daily Express« javlja, da se pri Malti zbira angleška mornarica in pravi, da se bo udeležila na strani Grkov vojne proti Kemalu paši. List trdi, da bi se tudi Francozi lahko pridružili Angliji in skupaj z njo nastopili v Mali Aziji. »Temps« piše, da je dolžnost Francije, da dela za mir. Ako je angorska vlada miroljubna, potem se bode kmalu sklenil sporazum, da se bo mogla ratificirati francosko-turška pogodba. Če bi pa Turki še nadalje nadlegovali francosko vojaštvo v Kilikiji, bo morala Francija vse-kakor pokazati nekaj odpora. Kemal paša mora voliti ali francosko prijateljstvo ali pa osamljenost sredi med sovražnimi sosedi.

IZ ČESKEGA.

Praga, 6. junija. (Izv.) Velika sladkor-na tovarna v Cihrenici je popolnoma zgorela. Požar je uničil poslopje in tudi velikkanske zaloge sladkorja. Vzrok požara je neznan.

Praga, 6. junija. (Izv.) Vodstvo sindikata tekstilnih tovarn je sklenilo, da odpove s 30. junijem kolektivno pogodbo, sklenjeno med delavci in podjetniki.

Ker je bila telefonska zveza vsled velikega viharja popolnoma onemogočena, nismo dobili nobenih poročil iz Beograda in Zagreba.

Ljubljanska porota.

Porotnemu senatu je predsedoval včeraj podpredsednik ljubljanskega deželnega sodišča g. dvorni svetnik Regally, votanta sta bila višja sodna vse-tovalca gg. Zebre in Einspieler, državno pravništvu je zastopal državni pravdnik g. Laurenčak.

Uboj v Mali Račni.

V Mali Račni so se fantje dne 2. aprila letos ponoči stekli. Med tepežem je bil Jakob Nučič udarjen po glavi in je na zadobljenih udarcih umrl. Državno pravništvu je obtožilo Franca Pakja z Illove gore uboja. Pakja je zagovarjal dr. Natlačen. Porotnikom je stavil porotni senat eno glavno vprašanje glede na uboj, katero vprašanje so porotniki potrdili z 8 da in s 4 ne. France Pakj je bil nato obsojen na 18 mesecev težke ječe. Zagovornik dr. Natlačen je prijavil ničnostno pritožbo.

Drzni ropar na zatožni klopi.

Jože Puc je bil rojen 24. junija 1895 v Senužah pri Krškem. Pokvarjen človek je. Star je bil 10 let, ko je imel s sodiščem radi tatvine posla. Nepridiprav je bil tudi že v prisilni delavnici. Delomržen si je začel lahkega zaslužka, zato se je zvezel z malovrednim Viktorjem Troštom, s katerim je v stali izvršila na demarkacijski črti celo vrsto predrznih ropov. Potepuha sta prišla dne 1. novembra 1920 v hišo posestnika Jereb ana Medvedjem Brdu in sta izpraševala, če imajo kaj tobaka na pr-daj, ker sta vedela, da naši ljudje ob italijanski me-zbirajo jugoslovanske tobake izdelke, katere potem prodajajo za dober denar Italijanom; stari Jereb je kupcemal izročil 600 zavojev tobaka v vrednosti 14.010 lir. Trošt je s tobakom odšel od hiše, Pirc pa je mesto plačila potegnil samokres iz žepa in zagrozil staremu Jerebu in njegovemu 8 letnemu sinu: da bo tistega, ki se bo ganil, precejal ustrelil. Z namerjenim samokresom na oba prestrašena Jereba, gledajoč na nju, se je Pirc počasi pomikal proti vratom in nato s svojim tovaršem in tobakom izginil v bližnji gozd. Ravnotako kakor pri Jereboviti sta postopala Trošt in Pirc proti Karlu in Ivanu Brusu ter proti Marjani Vauken in sta si na opisan način pri Brusovih prilastila 700 zavitkov v vrednosti 610 lir in pri Vaukenovi 600 zavitkov v vrednosti 18.080 lir. Ko sta pri Brusovih roparja odšla iz hiše, se je Karol Brus s svojim sinom Josipom otokloso, da je stopil iz hiše za ropar-jema; toda ko je Pirc začutil, da je zasledovan, se je obrnil in na dvajset korakov daleč s samokresom ustrelil na Brusova, a zadel ni nikogar, dasi je krogla udarila pet korakov od obeh v zemljo. Po izvršenih ropih je Pirc v tovariš Viktor Trošt, ki je doma v Predgrizah pri Idriji, pobegnil v Italijo. Pircu so pa orožniki letos 2. aprila aretirali v Hotedri. Pircu je zagovarjal dr. Peric. Pirc je povedal, da je bil 34 mesecev v prisilni delavnici.

Pirc je zgornjo pripovedoval, da je bil vojak in da ga je Trošt pregovoril, češ, naj verižnikom odvzema tobak, kar sta storila. Izjavil je, da se čuti kriv, toda na rop da ni mislil.

Porotnikom je stavil senat glede na rope 6 in z ozirom na poskušeno težko telesno poškodbo 1 glavno vprašanje. Porotniki so potrdili soglasno vseh sedem glavnih vprašanj, nakar je razglasil g. dvorni svetnik Regally sodbo, s katero je bil Jože Pirc obsojen na 12 let težke ječe.

V najem ali na račun iščem gostilno, bodisi v mestu ali na deželi. Naslov pove upravnistvo Slovenca pod števil. 1971.

Učenec za gostilniško obrt se sprejme v Kolodvorski restavraciji v Ljubljani. 1970

Absolvent 2 letne kmet. šole na Grmu išče **ekonom.** Nastop takoj. Poslužbe kot **ekonom.** nudbe in vprašanja na upravnistvo Slovenca pod »Ekonom 1972.«

Učenka

z dobrimi spričevali, krepka zdrava, brez hrane in stanovanja, se sprejme pod ugodnimi pogoji v modno trgovino v Ljubljani. Ponudbe naj se pošljejo na upravnistvo Slovenca pod šifro Prihodnost 1980.

Učenec

iz poštene hiše, z dobro šolsko izobrazbo, se sprejme takoj v trgovini V. Gregl v Brežicah ob Savi.

Kot vajenec

ključavnič, ali kovaške obrti želi vstopiti 16 letni, zdrav, krepak fant. — Ponudbe sprejema Peter Valentinič Podbrdo 3. ob Bači, Venezia Giulia.

Odda se večja množina

pesnih sadik.

Polzve se oskrbnistvo graščine KODELJEVO.

Umirovljeni orožn. narednik išče kake

zasebne službe

v mestu ali blizu mesta s srednjimi šolami. Ponudbe pod »Orožnik 1978.« na upravo lista.

KONTORISTINJA

se sprejme. Naslov iz prijaznosti v upravnistvu »Slovenec« pod števil. 2004.

Meblovano sobo

za dva boljša gospoda,

učenca

za trgovino

kontorista

(injo) in dobro, pošteno, starejšo

koharico

samo za čas šolskih počitnic, išče Fran Štupica, trgovina z železnino v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1.

Veledojemalec

ali vpeljan zastopnik se išče za kuhinjsko sol. Ponudbe na Ludv. Arlt, Reichenberg, Češko-Slovaško.

Stenice

in vso zalego uničuje zanesljivo in brzo samo

„Mortin“

tinktura.
Poskusna steklenica K 15.—
politerska steklenica K 60.—
enoliterska steklenica K 100.—
Predprodajni popust.

M. JUNKER, Petrinjska ul. 3. Zagreb.

SANATORIJ

Dr. WIESLER
GRAZ, ŠTAJERSKO.

Moderno opremljeni zavod za vse **operativne**, kakor tudi interne in živčne slučaje.

Prvovrstni **operaterji** in odlični **specialisti** vseh strok na razpolago.

Naslov za brzojavke: Sanatorium Wiesler, Graz. Interurb. Tel. Nr. 2224
Prospekti na željo.

Velika zaloga in po ceni: **dvokolesa, otroški vozički, živalni in razni stroji**

pneumatika in vsakovrstni deli.
F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.
Sprejemajo se dvokolesa, otroški vozički, živalni in razni stroji v popravilo.
Mehanična delavnica, Karlovska c. 4.

Tvornica olja

na parni pogon (1 hidrauliška, 1 ročna stiskalnica) kompletna do najmanjšega delca, brezhibno sposobna za delo, za prodati je tudi brez zgradbe. Adreso pove **Blocknerjev zavod** za oglaševanje. Zagreb, Jurjevska ul. 31. Telefon 21-65 pod šifrom »Tvornica ulja 1473.«

Dobra šivilja se sprejme za nekaj dni proti dobri plači in hrani na dom. Poizve se pri skladiščniku tvrdke R. RANZINGER.

LOKOMOBILA

prevozna, 12/16 PS se ceno proda. Ogleda se pri R. Molk, Ljubljana, Vojška ul. 10 (v mlekarici za belgijsko vojašnico).

LEPA VILA

V Ebeu št. 19, pošta Kočevska Reka v Jugoslaviji se proda takoj **enonadstropna vila**, pripravna za gostilno in obrt, ima 5 sob 2 kuhinji nekaj pohištva s kompl. posteljami, blev, sadni vrt z dobrim sadjem, senjak, 2 senožeti, 2 njivi, 1 gozdič, dobro kapnico. Vprašati pri lastniku I. Grabner-ju, Celovec, Bahnhofstrasse 47 ali pri okr. gozdarju Ed. Dietz v Ebeu, pošta Kočevska-Reka pri katerem naj se kupci pred ogledom oglašajo. — Posredovalci izključeni.

SPEDICIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.
na **RAKEKU**

izvršuje najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenja.

Inženier Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni
stabilni inženier

Ljubljana,
Hilkerjeva ulica št. 7.

Specijelno stavbene podčrte
za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe.

Izraza vodnih sil.

Ucenca
poštenih starišev, sprejme takoj OSVALD DOBEIC, trgovine z mešanim blag. v Ljubljani Sv. Jakoba trg št. 6.

Breja krava, prav dobra mlekarica
12 kompletih novih okenj iz trdega lesa se proda v Ljubljani. Ponudbe pod »Prilika« na upravnistvo Slovenca.

GOSPODARSKA ZVEZA, LJUBLJANA.

Prvovrstno češko letno

blago za moške in ženske obleke

po izredno nizkih cenah. Perlino blago vseh vrst v zalogi.
Na debelo. Na drobno.

Plzeňska pivovarna

proda

zalogo piva

za Kranjsko, Štajersko in Koroško. — Ponudbe pod znamko »PLZEN 1973« na upravnistvo lista »Slovenec« v Ljubljani.

Pozor!

Pozor!

Nogavični teden!

Radi napredujoče sezije prodaja nogavic po najnižjih cenah pri tvrdki

Anton Krisper,
Ljubljana, Mestni trg.

Prva slovenska zrcalna manufaktura

je pričela obratovati v Grosupljem na Dolenjskem. Da vstreže splošni želji in potrebi p. n. občinstva izvršuje do nadaljnjega obvestila le popravila in sicer **novi oblaganje** pokvarjenih zrcal. Zrcala naj se pošiljajo direktno na zrcalno manufakturo **M. Košak, Grosuplje, Dolenjsko.**

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo predpravo, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudijo po eni delnici prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520 — tel quel.
2. Ev. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.
3. Subskripcijska mesta so:

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnica Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

4. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.
5. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v ozir.
6. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opcijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic 1. oz. 2. emisije.
7. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.
8. Nove delnice so deležne dividend od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.
9. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic i o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.
10. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti delnice ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.
11. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V Ljubljani, meseca maja 1921.

Upravni svet Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.